

סדנת מחקר של הקרן הלאומית למדע בנושא

ספריית ההשכלה: שוק הספרים היהודי המודרני, יוצרי וקוראיו

במסגרת פרויקטים מחקריים במימון הקרן הלאומית למדע
וקרן גרמניה-ישראל

4-6 באוקטובר 2010, כ"ו-כ"ח בתשרי תשע"א
אוניברסיטת תל-אביב, בניין גילמן, חדר 449

Research Workshop of the Israel Science Foundation on

The Library of the Haskalah: The Modern Jewish Book Market, its Creators and its Readers

In the framework of research projects funded by the Israeli Science
Foundation and the German-Israeli Foundation

October 4-6, 2010
Tel Aviv University, Gilman Building, Hall 449

Sponsored by:

Austrian Cultural Forum Tel Aviv – Austrian
Embassy Tel Aviv

Braun Chair for the History of the Jews in
Prussia – Bar-Ilan University

Dean of the Lester and Sally Entin Faculty of
Humanities – Tel Aviv University

Institute for the History of Polish Jewry and
Israel-Poland Relations – Tel Aviv University

Minerva Institute for German History – Tel
Aviv University

Shirley and Leslie Porter School of Cultural
Studies, Faculty of Humanities – Tel Aviv
University

בסיוע:

בית הספר למדעי התרבות ע"ש שירלי
ולסלי פורטר, הפקולטה למדעי הרוח -
אוניברסיטת תל-אביב

דקאן הפקולטה למדעי הרוח ע"ש לסטר
וסאלי אנטין - אוניברסיטת תל-אביב

המכון לחקר תולדות יהדות פולין ויחסי
ישראל-פולין - אוניברסיטת תל-אביב

הקתדרה ע"ש בראון לתולדות היהודים
בפרוסיה - אוניברסיטת בר-אילן

מכון מינרבה להיסטוריה גרמנית -
אוניברסיטת תל-אביב

פורום תרבות אוסטרי - שגרירות
אוסטריה בתל-אביב

Workshop in the framework of the research
projects funded by the Israel Science
Foundation and the German-Israeli
Foundation

"The Library of the Haskalah"

Scientific Committee:

Prof. Shmuel Feiner

Prof. Zohar Shavit

Prof. Christoph Schulte

Dr. Tal Kogman

Dr. Stefan Litt

Dr. Hagit Cohen

Dr. Natalie Goldberg – Workshop Coordinator

סדנת במסגרת הפרויקטים
המחקריים במימון
הקרן הלאומית למדע
וקרן גרמניה-ישראל

"ספריית ההשכלה"

הוועדה המדעית:

פרופ' שמואל פינר

פרופ' זהר שביט

פרופ' כריסטוף שולטה

ד"ר טל קוגמן

ד"ר סטפן ליט

ד"ר חגית כהן

ד"ר נטלי גולדברג - מתאמת הסדנה

14:30-13:20 **מושב 11**
ספריית ההמשך - ספרי ההשכלה במאה ה-19
במזרח אירופה
יו"ר: דומיניק בורל (CNRS Paris)

מוטי זלקין (אוניברסיטת בן-גוריון)
'הספרייה המשכילה': מקומם של ספרי הלימוד בבתי ספר במזרח-
אירופה בתהליך עיצוב תודעת הנאורות
איריס פרוש (אוניברסיטת בן-גוריון)
מהפכת הכתיבה ותרבות הספר בחברה היהודית במזרח אירופה
במחצית השנייה של המאה התשע-עשרה

14:50-14:30 הפסקה

16:00-14:50 **מושב 12**
ספרי ההשכלה בספריות פרטיות במאות ה-18 וה-19
יו"ר: **משה פלאי** (University of Central Florida)

חגית כהן (האוניברסיטה הפתוחה, אוניברסיטת תל-אביב)
בין צרכנות להתקבלות - ספרי השכלה בספריות יהודיות פרטיות
1818-1782

טובה כהן (אוניברסיטת בר-אילן)
ספרייתה של רחל מורפורגו

16:20-16:00 הפסקה

17:30-16:20 **מושב 13**
הספרייה היהודית המודרנית במאה ה-19
יו"ר: **דירק דוכובסקי** (Georg Eckert Institute,
Braunschweig)

יעקב שביט (אוניברסיטת תל-אביב)
ספרות מדעית פופולארית במזרח-אירופה - בין המשכיות לחידוש
דומיניק בורל (CNRS Paris)
From Haskalah to Wissenschaft: Halfway or Dead-end?

18:00-17:30 **זהר שביט, שמואל פינר: מילות תודה וסיכום**

יום ב', 10.10.4

10:30-9:30 **מושב 1**

דברי ברכה - פרופ' אייל זיסר, דקאן הפקולטה למדעי הרוח, אוניברסיטת תל-אביב

הצגת מאגר הנתונים של פרויקט ההשכלה
ע"י צוות המחקר: **טל קוגמן, סטפן ליט, חגית כהן, נטלי גולדברג**

11:00-10:30 הפסקה

12:45-11:00 **מושב 2**

הופעת ספריית ההשכלה במאה השמונה עשרה
יו"ר: **בוב ליברלס** (אוניברסיטת בן-גוריון)

זהר שביט (אוניברסיטת תל-אביב)

מה אתה עושה כשאתה קם בבוקר: שינוי הביטוס היהודי ו"גיוס" ספריית ההשכלה

שמואל פיינר (אוניברסיטת בר-אילן)

ארון הספרים החתרני של ההשכלה במאה השמונה עשרה

דויד סורקין (University of Wisconsin-Madison)

The Haskalah and the Three Regions of Emancipation

13:50-12:45 הפסקת צהרים

15:00-13:50 **מושב 3**

מסורת ומודרנה בספרייה היהודית החדשה
יו"ר: **אנדראה שץ** (King's College London)

אברי בר-לבב (האוניברסיטה הפתוחה)

ספרים וקהילות של ידע בהשכלה ולפניה

שלמה ברגר (University of Amsterdam)

משקעי נאורות בספרות המוסר ביידיש של המאה השמונה עשרה?

15:20-15:00 הפסקה

16:30-15:20 **מושב 4**

יוצרי ספרות ההשכלה ברפובליקת הספרים היהודית והאירופית
יו"ר: **אירנה צוויפ** (University of Amsterdam)

נטלי גולדברג (אוניברסיטת בר-אילן)

בהשכלה ומעבר לה: פעילותם של משכילי ברסלאו ברפובליקת הספרים היהודית והגרמנית

כריסטוף שולטה (Potsdam University)

The Scientific and Philosophical Books of Enlightened Jews in Europe 1700-1835 and their Impact on the Haskalah

16:30-16:50 הפסקה

18:00-16:50 **מושב 5**

ספרי ההשכלה בקטלוגים

יו"ר: **לואיזה הכט** (Palacky University, Olomouc)

וויליאם היסקוט (Potsdam University)

The Books of Enlightened Jews in the Leipzig Book Fair Catalogues (University of Central Florida)

משה פלאי

כתבי-העת הראשונים של ההשכלה העברית: מצאי, נגישות ובעיות במיפתוח

יום ג', 10.10.5

10:40-9:30 **מושב 6**

בתי הדפוס של ההשכלה בעולם הדפוס היהודי

יו"ר: **דויד סורקין** (University of Wisconsin-Madison)

דירק סדובסקי (Georg Eckert Institute, Braunschweig)

המדפיס כסוכן של ההשכלה המוקדמת: המקרה של ישראל בר אברהם, יעסניץ 1744-1719

לואיזה הכט (Palacky University, Olomouc)

Jewish Book Culture - Printing Houses and Maskilic Books in Prague and Vienna (cc. 1780-1848)

11:10-10:40 הפסקה

12:20-11:10 **מושב 7**

ישן בלבוש חדש וחדש בלבוש ישן בספרות ההשכלה

יו"ר: **איריס אידלסון** (אוניברסיטת תל-אביב)

טל קוגמן (אוניברסיטת תל-אביב)

מן הדפוס לכתב יד ברפובליקת ההשכלה

אירנה צוויפ (University of Amsterdam)

Where's the Logic? Logical Principles in Maskilic Grammars of Hebrew

13:20-12:20 הפסקת צהרים

14:30-13:20 **מושב 8**

קהל הקוראים והקונים של ספרות ההשכלה
יו"ר: **שלמה ברגר** (University of Amsterdam)

סטפן ליט (אוניברסיטת בר-אילן)

היקפו ומשמעותו של מפעל החותמים מראש (Pränumeranten) בספרות ההשכלה

יהודה פרידלנדר (אוניברסיטת בר-אילן)

דמות הקורא המשכיל בעיני סופרי ההשכלה כמשתקף בהקדמות ליצירותיהם

14:30 נסיעה לשרדות ההשכלה, תל-אביב

17:00-15:00

האדריכל **רם אייזנברג**
שרדות ההשכלה: העבר פוגש את ההווה

17:30

סיור בנווה צדק ו/או מתחם "התחנה"

יום ד', 10.10.6

10:40-9:30 **מושב 9**

כתבי הקודש בספריית ההשכלה

יו"ר: **כריסטוף שולטה** (Potsdam University)

אנדראה שץ (King's College London)

Inventing Scripture: Origin and Tradition in the Haskalah Library

רן הכהן (אוניברסיטת תל-אביב)

גרמנית באותיות עבריות

11:10-10:40 הפסקה

12:20-11:10 **מושב 10**

הספר החסידי ותרבות הספר היהודית המודרנית

יו"ר: **דוד אסף** (אוניברסיטת תל-אביב)

משה רוסמן (אוניברסיטת בר-אילן)

הספר החסידי המוקדם (1815-1780) ככלי תרבותי מודרני

יונתן מאיר (האוניברסיטה העברית)

יוסף פרל, ר' נתן מנמירוב והספרים הקדושים'

13:20-12:20 הפסקת צהרים